

РОЗДІЛ 8

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Євгенія Береш

спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

Олена Добош

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет

ЛІДЕРСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Розвиток суспільства, активне впровадженням комп'ютерних технологій і використання інтернету у всіх сферах людського життя призвело до абсолютно нового ставлення до розуміння лідерства та його змісту. Сучасне суспільство висуває нові вимоги до педагога, як креативної, нестандартно мислячої особистості, що має лідерські якості, готова вести колектив за собою.

Питання лідерства викликали інтерес людей з давніх часів. Однак систематичне, цілеспрямоване і широке вивчення лідерства почалося тільки з часів Ф. Тейлора. Було проведено дуже багато досліджень. Теоретичні та практичні аспекти лідерства були предметом досліджень багатьох науковців. Зокрема, наукові праці С. Бондар, С. Гончаренко, Н. Ничкало, О. Овчарук базувалася на обґрунтуванні змісту компетентнісного підходу в освіті. Серед розробників вітчизняної теорії лідерства вагомий внесок зробили вчені І. Волков, Н. Жеребова, Р. Кричевський, В. Лозниця, Б. Паригін, Л. Уманський, Ф. Хміль та ін. Серед зарубіжних дослідників відмітимо М. Брауна, В. Врума, К. Левіна, Д. Мак Грегора.

За матеріалами словника іншомовних слів компетентність (від лат. *Competens (competentis)* – належний, відповідний) означає поінформованість, обізнаність, авторитетність [4, с. 282].

Для людей різних професій характерні особливі, специфічні прояви ключових компетентностей, які формують професійну компетентність. Рівень розвиненості компетентностей визначає успішність в професійній діяльності.

На розвиток професійно значущих лідерських якостей впливає ряд соціально-психологічних факторів, які впливають на педагогічного працівника і його діяльність. Формування лідерської компетентності відіграє роль у розвитку загально-професійної компетентності педагога закладу дошкільної освіти, тому завдання керівника закладу освіти ефективно управляти цим процесом.

Нові умови потребують розширення компетенцій. Особливого значення на даний момент набувають навички *soft skills*. «М'які навички» в освіті розширюють кар'єрну компетентність і можливість ефективного лідерства.

Лідерство – це здатність здійснювати вплив на окремих осіб і групи, спрямовуючи їх зусилля на досягнення цілей організації, тобто забезпечувати ефективну взаємодію членів групи. Саме ефективне лідерство використовує нові джерела влади і забезпечує її нові позитивні наслідки: прихильність до організації і готовність до змін [1].

Розвиток лідерства – це цілеспрямований процес формування відповідних якостей та навичок. Становлення лідера – це певний процес, під час якого в особистості формується лідерська компетентність.

У своїх дослідженнях науковці визначають лідерську компетентність як багатокomпонентне утворення, що містить лідерські якості, уміння та знання і цінності, вона є рисою особистості, що забезпечує професійну успішність особистості та прагнення до постійного саморозвитку і навчання [2].

Лідерська компетентність, за твердженням С. Нестулі, – це здатність реалізовувати цілі, завдання, функції та технології лідерського управління, набувати професійного досвіду та досвіду лідерства як певних соціальних стосунків між членами групи, бути лідером. На її переконання, лідерська компетентність виступає основою успішної діяльності сучасного фахівця у колективі, оскільки вона полягає не лише в якісному виконанні ним своїх посадових обов'язків, але й в особливостях його особистісних якостей [3].

Лідерська компетентність педагогічного працівника закладу дошкільної освіти – це якість особистості педагога, формування якої потребує, з одного боку, певних зусиль з боку педагогічного працівника, з іншого боку, створення умов, що будуть сприяти формуванню відповідної компетентності [1].

Розвиток лідерської компетентності передбачає комплекс відповідних заходів, які можна реалізувати педагогічним працівникам в контексті підвищення кваліфікації. Професійна діяльність педагога в сучасних умовах потребує розвитку лідерських якостей, що пов'язаних з процесами самоорганізації та саморозвитку. Основою успішності професійної діяльності педагогічних працівників є удосконалення особистісних якостей, як от: лідерської спрямованості, лідерського потенціалу, харизми, відповідальності, прагнення до успіху, готовності до змін, самовдосконалення та ін.

Зазначимо, що на формування лідерських компетентностей педагога-працівника закладу дошкільної освіти впливають фактори, як от:

- уміння поставити себе на місце іншого;
- уміння керувати власними ресурсами;
- уміння керувати власними емоціями;
- уміння мотивувати співпрацівників;
- забезпечувати творчий розвиток педагогів;
- уміння будувати відносини з колегами;
- сформованість відповідних особистісних якостей;
- уміння бачити головне;
- об'єктивність оцінювання результативності роботи;
- любов до людей;
- уміння планувати власну роботу;
- передбачати її результати;
- керуватися в своїх діях і думках моральними цінностями;
- уміння спілкуватися з людьми;
- уміння створювати сприятливий клімат у колективі;
- уміння вчити та вчитися;

- знати теоретичні засади управління;
- знати сучасні технології управління;
- знати психолого-педагогічні засади управління

Таким чином, проблема формування лідерської компетентності сьогодні є актуальною. Сформована лідерська компетентність дозволить педагогам максимально реалізувати себе, популяризувати професію, знайти шляхи підвищення рівня її престижності.

Список використаних джерел:

1. Астахова М. Управління формуванням лідерської компетентності педагогічних працівників закладу дошкільної освіти / М. Астахова, О. Шевандіна. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка. 2020. Вип.9(17). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/issue/view/19/53>
2. Лютий М. Уявлення учасників освітнього процесу закладу вищої освіти про показники лідерської компетентності майбутнього викладача. Теорія і практика управління соціальними системами. 2019. № 3. С. 85 – 97.
3. Нестуля С.І. Поняття лідерської компетентності сучасного менеджера. Збірник наукових праць «Витоки педагогічної майстерності». 2018. Випуск 21. С 133 – 137.
4. Словник іншомовних слів / уклад.: С. Морозов, Л. Шкарапута. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.

Ігор Клецул

спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
третій (науковий) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ ДО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ПРАКТИЦІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Професійна підготовка майбутніх менеджерів освіти є актуальним питанням вищої освіти України. Про це свідчать Закон України «Про вищу освіту», Державна програма «Вчитель», Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті, Концептуальні засади реформування педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. У зазначених документах серед завдань з управління закладами освіти, зацентровано увагу на неперервному вдосконаленні їхніх професійних компетентностей.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>